

Fritt fram for privatisering

Flere og flere kommuner ønsker å nedklassifisere vegene til å bli private. Og egentlig har kommunene ganske stort spillerom.

TEKST OG FOTO: BJØRN OLAV AMUNDSEN

Advokatfullmektig Linn Vårhus Sørhaug i advokatfirmaet Grette har skrevet boka «Veiprivatisering». Skriftet er basert på hennes masteroppgave som ble skrevet mens hun var ansatt som vitenskapelig assistent ved forskningsgruppen for naturressursrett ved Universitetet i Oslo.

– Kommunene har adgang til å privatisere kommunale veg, og slik regelverket blir praktisert er det ikke adgang til å klage for brukerne, forteller hun.

– Det kan også hevdes at nedklassifiseringsvedtak har direkte virkning overfor private brukere og at det dermed er et enkeltvedtak og kan påklages. Men kommentarutgaven til veiloven sier at slike vedtak ikke er enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand, og dermed ikke kan påklages. Men man må se på hvilken virkning vedtaket har, og da er det gode grunner for å anse et vedtak om nedklassifisering av kommunal veg som et enkeltvedtak, sier Sørhaug.

Må overta dårlige veg

– Kommunene kan også privatisere veldig dårlige veg, siden det ikke stilles noen krav om vegens standard i lovverket. Men her kan vi trekke paralleller til dansk rett. Folketinget endret dansk veglov i 2010, blant annet med å stille krav til at kommunale veg skal ha en forsvarlig standard før statusen til veg endres, sier hun.

– Hva bør oppsittere og brukere av vegene tenke på?

– De bør se på hvilke kriterier som er lagt til grunn for privatisering, og finne ut hvem som eier veggrunnen. Mange norske kommuner har utarbeidet klare kriterier for hva de legger vekt på ved privatisering. For eksempel at de vil privatisere der det er færrest brukere, eller der det er lange bygdeveger, eller de vegene som ikke har offentlig interesse, sier Sørhaug.

Hvem eier veg?

– Men det viktigste er å finne ut hvem som eier veggrunnen. Utgangspunktet i veiloven er at kommunen har eierdomsrett til kommunal veg. Oppsitterne bør sjekke at veg faktisk har vært i kommunal eie, særlig hvis den opprinnelig har vært privat. Ganske mange av de vegene som nå er gjenstand for privatisering har nemlig vært private opprinnelig, sier hun.

– Generelt vil jeg si at det ofte er en fordel for oppsitterne å få til løsning med kommunen om å overta eien-

domsretten til veg – og deretter danne et veglag, hvor alle deltagere har sine plikter, sier hun.

Naturskadeerstatning er også et poeng i sammenhengen. Hvis veg blir tatt av skred eller flom, så finnes det store muligheter for å få statlig erstatning til private veg. Men erstatning er ingen selvfølge om veg er offentlig eid. Det kan være et argument for at en privatisert veg også bør eies av veiens brukere og ikke av det offentlige, ifølge Sørhaug.

– Men kommunene sitter med bukten og begge endene når det gjelder privatisering?

– De gjør det. De gir ofte kommunale tilskudd til vegene, og de kan sette vilkår for bruk, for eksempel ved å kreve at veg skal være åpen for allmenn ferdsel. Private veieiere kan da illegge bompenger, men da skal kommunen godkjenne gebyrene, sier hun.

Ny matrikkellov

Oppsittere og brukere bør også kartlegge om veg er utskilt som egen matrikkelenheter.

– Det kom ny matrikkellov med forskrifter for få år siden. Da ble det enklere for det offentlige å matrikkelføre veggrunn som sin egen, med overgangsordninger som gjaldt ut 2012. Jeg tror mange kommunale veg ble matrikulert høsten 2012, og det kan være at en del av dem har skjedd på feil grunnlag. Da kan kommunen risikere følgende: Den ønsker å privatisere dagens kommunale veg, men grunneiere kan hevde at veg er matrikulert på feil grunnlag, sier hun.

– Vedlikeholdsplikt er også et moment: Plikten til å delta i vedlikehold av privat veg gjelder kun for brukere, ikke for den som eier veg. Hvis kommunen er eier og ikke bruker av veg, trenger den ikke å betale ei krone i vedlikehold, sier Sørhaug. ☺

>> FAKTA

Linn Vårhus Sørhaugs bok «Veiprivatisering. En redegjørelse for regler om privatisering av kommunale veier» er utgitt i 2014 som skriftserie 194 ved Institutt for privatrett, Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo.

Institutt for privatrett
Skriftserie 194
2014

Linn Vårhus Sørhaug

Veiprivatisering
En redegjørelse for regler
kommunale veier

Fra forskningsgruppen i Oslo